

Uchwała Nr 4/8/2025
Zarządu
Powiatowego Banku Spółdzielczego
w Węgrowie
z dnia 27 lutego 2025 r.

w sprawie: wprowadzenia Strategii zarządzania ryzykiem w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Węgrowie

Na podstawie § 31 Statutu Powiatowego Banku Spółdzielczego w Węgrowie uchwala się, co następuje:

§ 1

Wprowadza się Strategię zarządzania ryzykiem w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Węgrowie w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Traci moc Uchwała Zarządu nr 8/12/2024 z dnia 20.02.2024 r.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia, z mocą obowiązującą od dnia zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą

Z a r z ą d

**STRATEGIA
ZARZĄDZANIA RYZYKIEM**
w Powiatowym Banku Spółdzielczym
w Węgrowie

Węgrów 2025

SPIS TREŚCI

Rozdział 1 – Wprowadzenie	4
Rozdział 2 – Zasady Banku w zakresie zarządzania ryzykiem	5
Rozdział 3 – Struktura organizacyjna systemu zarządzania ryzykiem	7
Rozdział 4 – Organizacja procesu zarządzania ryzykiem	11
Rozdział 5 – Kryteria uznawania poszczególnych rodzajów ryzyka za istotne	12
Rozdział 6 – Cele strategii, skłonność do podejmowania ryzyka	13
Rozdział 7 – Zasady funkcjonowania systemu limitów	14
Rozdział 8 – Wdrażanie lub modyfikacja produktów.....	15
Rozdział 9 – Strategia kapitałowa.....	15
Rozdział 10 – Proces wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego	16
Rozdział 11 – Podstawowe zasady dokonywania testów warunków skrajnych	16
Rozdział 12 – System kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykiem.....	17
Rozdział 13 – Strategia w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy	18
i finansowaniu terroryzmu	18
Rozdział 14 – Postanowienia końcowe	20

Załączniki:

1. Definicje rodzajów ryzyka identyfikowanych w działalności stosowane w Banku
2. Strategie szczegółowe, cele i ogólna skłonność do podejmowania ryzyka (apetyt na ryzyko), limity strategiczne
3. Oświadczenie o zapoznaniu się ze Strategią zarządzania ryzykiem

Rozdział 1- Wprowadzenie

§ 1

1. Strategia zarządzania ryzykiem w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Węgrowie reguluje:
 - 1) organizację i proces zarządzania ryzykiem w Banku,
 - 2) kryteria uznawania ryzyka za istotne,
 - 3) zasady funkcjonowania systemu limitów oraz
 - 4) generalną skłonność do podejmowania ryzyka (apetyt na ryzyko),
 - 5) szczegółowe strategie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka,
 - 6) podstawowe zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych.
2. Strategia zarządzania ryzykiem reguluje również ogólne zasady wdrażania nowych lub istotnych modyfikacji produktów, strategii kapitałowej i zasad kształtowania funduszy własnych Banku, procesu wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego oraz podstawowych zasad systemu kontroli wewnętrznej w zakresie systemu zarządzania ryzykiem.
3. Bank określając strategię zarządzania ryzykiem oraz apetyt na ryzyko uwzględnia w szczególności cele działalności i strategię zarządzania, model biznesowy, wszystkie istotne ryzyka powstałe w związku z prowadzoną przez Bank działalnością, poziom funduszy własnych, obowiązujące Bank normy ostrożnościowe oraz politykę wynagrodzeń.
4. Niniejsza Strategia została opracowana zgodnie z:
 - 1) Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe
 - 2) Ustawą z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
 - 3) Rozporządzeniem 2022/2554 w sprawie operacyjnej odporności cyfrowej sektora finansowego i zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1060/2009, (UE) nr 648/2012, (UE) nr 600/2014, (UE) nr 909/2014 oraz (UE) 2016/1011 – dalej DORA;
 - 4) Rozporządzeniem Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 r w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach;
 - 5) Ustawą z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym;
 - 6) Rekomendacją H KNF dotyczącą systemu kontroli wewnętrznej,
 - 7) innymi rekomendacjami KNF,
 - 8) odpowiednimi Wytycznymi EUNB,
 - 9) „Zasadami Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” – wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego Uchwałą nr 218/2014 z dnia 22 lipca 2014 r.

§ 2

1. Stosowane w niniejszej Strategii skróty i oznaczenia dotyczące odpowiednich instytucji, organów i komórek organizacyjnych oznaczają:
 - 1) **Bank** – Powiatowy Bank Spółdzielczy w Węgrowie;
 - 2) **Rada Nadzorcza** – Rada Nadzorcza Powiatowego Banku Spółdzielczego w Węgrowie;
 - 3) **Komitet Audytu** – Komitet Audytu powołany w ramach Rady Nadzorczej Banku;
 - 4) **Zarząd** – Zarząd Powiatowego Banku Spółdzielczego w Węgrowie;
 - 5) **Bank Zrzeszający** – Bank Polskiej Spółdzielczości S.A;
 - 6) **EUNB** – Europejski Urząd Nadzoru Bankowego;
 - 7) **KNF** – Komisja Nadzoru Finansowego,
2. Stosowane w niniejszej Strategii pozostałe skróty, oznaczenia i pojęcia są następujące:
 - 1) **Apetyt na ryzyko** – inaczej **skłonność do podejmowania ryzyka**, oznacza łączny poziom i rodzaje ryzyka, jakie Bank jest skłonny podejmować w ramach swojej zdolności do ponoszenia ryzyka, zgodnie ze swoim modelem działalności, w celu realizacji swoich celów strategicznych;
 - 2) **Zdolność do ponoszenia ryzyka** - oznacza maksymalny poziom ryzyka, jaki Bank jest w stanie przyjąć, biorąc pod uwagę bazę kapitałową, możliwości zarządzania ryzykiem i mechanizmy kontrolne oraz ograniczenia regulacyjne;

- 3) **Tolerancja ryzyka** – limity ustalane przez Bank w ramach apetytu na ryzyko;
 - 4) **Jednostka biznesowa** – jednostka organizacyjna lub komórka organizacyjna, której podstawowym zadaniem jest prowadzenie działalności biznesowej;
 - 5) **Ład wewnętrzny** – system zarządzania bankiem, organizacja banku, zasady działania, uprawnienia, obowiązki i odpowiedzialność i odpowiedzialność oraz wzajemne relacje Rady Nadzorczej, zarządu i osób pełniących kluczowe funkcje w banku określone w statucie banku oraz przyjętym w banku zhierarchizowanym systemie regulacji wewnętrznych (strategii, polityk, procedur, instrukcji i in.).
 - 6) **Konflikt interesów** - okoliczności mogące doprowadzić do powstania sprzeczności między interesem Banku i interesami pracownika, z uwzględnieniem obowiązku działania przez pracownika w sposób rzetelny, zgodnie z najlepiej pojętym interesem Banku. Powstaje w szczególności, gdy pracownik posiada obiektywny powód, aby preferować interes własny lub osoby trzeciej w stosunku do interesów Banku;
 - 7) **Powiązanie personalne** – takie rodzaj powiązania, który może rodzić ryzyko konfliktu interesów pracownika/członka organu Banku z racji posiadania relacji pozasłużbowych z innym pracownikiem/członkiem organu Banku. W szczególności za powiązania personalne w Banku rozumie się więzi o charakterze małżeńskim, pozostawanie we wspólnym pożyciu, bycie krewnym lub powinowatym w linii prostej.
2. Definicje rodzajów ryzyka stosowane w Banku zawarte są w **Załączniku nr 1**.

Rozdział 2 – Zasady Banku w zakresie zarządzania ryzykiem

§ 3

Ogólne zasady Banku w zakresie ryzyka

1. Bank powinien skutecznie zarządzać ryzykiem występującym w jego działalności, w szczególności poprzez opracowanie i wdrożenie adekwatnego i skutecznego systemu zarządzania ryzykiem, zaprojektowanego i wprowadzonego przez Zarząd, który również zapewnia jego działanie, a także nadzorowanego przez Radę Nadzorczą, obejmującego swoim zakresem jednostki i komórki organizacyjne Banku, w pełni uwzględniającego istotę ekspozycji Banku na ryzyko oraz obejmującego wszystkie istotne rodzaje ryzyka.
2. Zarządzanie ryzykiem obejmuje kluczowe procesy wewnętrzne w Banku, które mają zapewnić uzyskanie, w zmieniającym się otoczeniu prawnym i ekonomicznym:
 - 1) odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, wyrażanego przez nieprzekraczanie przyjętego apetytu na ryzyko,
 - 2) odpowiedniej rentowności działalności biznesowej.
3. System zarządzania ryzykiem powinien umożliwiać Bankowi skuteczne podejmowanie decyzji odnośnie realizacji strategii zarządzania bankiem.
4. Cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem określa **Załącznik nr 2**.

§ 4

Narzędzia realizacji polityki Banku w zakresie ryzyka

1. W celu zapewnienia skutecznego i ostrożnego zarządzania Bankiem Zarząd:
 - 1) opracowuje i wdraża odpowiednie systemy zarządzania ryzykiem, obejmujące strukturę organizacyjną, narzędzia wspomagające zarządzanie ryzykiem, system informacji zarządczej, a także odpowiednie zarządzanie kadrami;
 - 2) kształtuje i dba o odpowiednią kulturę organizacyjną zorientowaną na efektywne zarządzanie ryzykiem (kultura ryzyka);
 - 3) opracowuje i wdraża formalnie przyjęty proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka, realizowany na podstawie przyjętych przez Zarząd:
 - a) strategii zarządzania ryzykiem,
 - b) polityk i procedur dotyczących identyfikacji, oceny (pomiaru lub szacowania), kontroli i monitorowania ryzyka oraz raportowania o ryzyku, opracowanych w formie pisemnej.
2. Zasady i mechanizmy wykonawcze tworzące system zarządzania ryzykiem są opracowywane i uchwalane przez Zarząd w formie polityk oraz procedur.
3. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, w tym ocenia efektywność realizacji polityk, o których mowa w ust. 2.

§ 5

Struktura organizacyjna

1. Struktura organizacyjna Banku powinna umożliwiać skuteczne zarządzanie i kontrolę ryzyka, zarówno na poziomie komórek odpowiedzialnych za proces zarządzania ryzykiem, jak i na szczeblu organów Banku.
2. Zmiany dokonywane w strukturze organizacyjnej Banku powinny być uzasadnione i dobrze zaplanowane, z uwzględnieniem konieczności dokonania przeglądu obowiązujących regulacji wewnętrznych i procedur w celu zapewnienia spójności wprowadzanych zmian z funkcjonującymi rozwiązaniami w zakresie zarządzania ryzykiem.
3. Zarząd i pracownicy znają zakresy zadań poszczególnych komórek i jednostek związane z zarządzaniem ryzykiem, oraz zasady zarządzania ryzykiem i stosują je w codziennej pracy.
4. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem powinny obejmować pełny zakres działalności Banku.
5. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach organizacyjnych Banku, odpowiednio do ich zadań.
6. Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów.
7. Członkowie Zarządu uwzględniając charakter, skalę i złożoność prowadzonej przez Bank działalności nie powinni łączyć odpowiedzialności za zarządzanie danym ryzykiem z odpowiedzialnością za obszar działalności generujący to ryzyko.

§ 6

Narzędzia wspomagające zarządzanie ryzykiem

1. W ramach identyfikacji oraz oceny ryzyka, Zarząd Banku powinien zapewnić opracowanie narzędzi prognostycznych i retrospektywnych, w celu zapewnienia nadzoru nad aktualnymi ekspozycjami na ryzyko.
2. Narzędzia wymienione w ust. 1 powinny umożliwiać agregację ekspozycji na ryzyko w obrębie różnych linii biznesowych oraz pomagać w identyfikacji ryzyk.
3. Narzędzia prognostyczne (takie jak analizy scenariuszowe i testy warunków skrajnych) powinny identyfikować potencjalne ekspozycje na ryzyko w różnych niekorzystnych okolicznościach, natomiast narzędzia retrospektywne, bazujące na analizie danych historycznych powinny wspierać i umożliwiać porównanie rzeczywistej ekspozycji Banku na ryzyko z apetytem na ryzyko oraz dostarczać danych do ewentualnych korekt.
4. Testy warunków skrajnych powinny uwzględniać odpowiedniość wyboru istotnych scenariuszy oraz powiązanych założeń, metod i infrastruktury Banku.
5. Bank wdraża i rozwija systemy informatyczne wspomagające proces zarządzania ryzykiem, a także inne narzędzia informatyczne powiązane z zarządzaniem ryzykiem.
6. Funkcjonalność systemów wspomaga realizację elementów procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym wymienionych w niniejszej Strategii.

§ 7

System informacji zarządczej

1. System zarządzania ryzykiem powinien opierać się na kompleksowych informacjach uzyskanych na podstawie identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania ryzyka w Banku.
2. Bank wdraża i utrzymuje system informacji zarządczej zapewniający otrzymywanie przez Radę Nadzorczą, Zarząd, a także odpowiednie komórki i jednostki organizacyjne aktualnej informacji o ryzyku zidentyfikowanym w obecnej lub przyszłej działalności Banku, charakterze, skali i złożoności ryzyka oraz działaniach podejmowanych w ramach zarządzania tym ryzykiem.
3. W celu ułatwienia procedury przeglądu i podejmowania decyzji oraz zapobiegania decyzjom mogącym nieświadomie zwiększać ryzyko, Bank powinien zapewnić skuteczne przekazywanie informacji na temat ryzyka. W tym celu należy przekazać informacje na temat polityki w zakresie ryzyka oraz stosowne dane na jego temat (np. o ekspozycjach i kluczowych wskaźnikach ryzyka), zarówno horyzontalnie w obrębie Banku, jak i w górę oraz w dół hierarchii służbowej.
4. Organizowanie i nadzorowanie systemu informacyjnego w zakresie poziomu ryzyka zapewniającego Radzie Nadzorczej, Zarządowi i innym osobom kierującym Bankiem dopływ informacji, w odpowiedniej postaci i na czas nadzorowane jest przez Prezesa Zarządu

§ 8

Zarządzanie zasobami ludzkimi

1. Bank wdraża i realizuje procesy zarządzania zasobami ludzkimi, zapewniające odpowiednie zarządzanie ryzykiem operacyjnym, obejmuje to:
 - 1) sporządzanie planów kadrowych/planów zatrudnienia, planów urlopów,
 - 2) sformalizowany proces zatrudniania, oceny i awansu zawodowego pracowników uwzględniający ich kompetencje i zasady etyki zawodowe,
 - 3) odpowiednią politykę szkoleń,
 - 4) odpowiednie zasady motywowania i wynagradzania,
 - 5) mechanizmy zapewnienia ciągłości działania w sytuacjach nieobecności pracownika lub odejścia z pracy,
 - 6) sprawozdawczość wewnętrzną dotyczącą spraw kadrowych, w tym: fluktuacji zatrudnienia, absencji, urlopów, wykorzystania czasu pracy.
2. Procesy zarządzania zasobami ludzkimi realizowane są zgodnie z odpowiednimi regulacjami wewnętrznymi (Polityka kadrowa)
3. Bank sporządza i stosuje odpowiednią politykę wynagrodzeń, dla poszczególnych kategorii osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka banku, obejmującą wynagrodzenia i uznaniowe świadczenia emerytalne w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 73 rozporządzenia nr 575/2013.

§ 9

Kultura ryzyka

1. Prawidłowa i spójna kultura ryzyka jest kluczowym elementem skutecznego zarządzania ryzykiem. Zarząd rozwija kulturę ryzyka poprzez odpowiednie regulaminy i procedury określające m.in. pożądane postawy w tym zakresie, odpowiednie przykłady, systemy motywacyjne o charakterze nie tylko finansowym, jak również sposoby komunikacji i szkolenia pracowników w zakresie ich obowiązków związanych z ryzykiem Banku
2. Kierownictwo wszystkich szczebli jest odpowiedzialne odpowiednio do swoich kompetencji i zadań za budowę kultury organizacyjnej nastawionej na zapobieganie wzrostowi zagrożeń ryzyka.
3. Narzędzia budowy kultury ryzyka stosowane w Banku obejmują:
 - 1) odpowiednie zachowania i postawa kierownictwa banku, tzw. „przykład z góry”,
 - 2) ogłoszenie i egzekwowanie zasad etycznego działania,
 - 3) odpowiednie, jednoznaczne komunikowanie celów,
 - 4) jasne przypisanie pracownikom zadań i celów,
 - 5) szkolenia i promowanie dzielenia się wiedzą,
 - 6) ustalenie zasad oceny działalności pracowników, w tym promujące odpowiedzialność i rzetelność, również rzetelne raportowanie o stratach,
 - 7) właściwa organizacja w zakresie podejmowania decyzji,
 - 8) delegowanie uprawnień i odpowiedzialności na niższe szczeble.
4. Każdy pracownik Banku powinien mieć pełną świadomość swoich obowiązków związanych z zarządzaniem ryzykiem. Zarządzanie ryzykiem nie powinno ograniczać się do specjalistów do spraw ryzyka.
5. Bank sporządza i stosuje odpowiednią politykę wynagrodzeń obejmującą zasady wynagradzania wszystkich pracowników Banku, a także poszczególnych kategorii osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka banku, obejmującą wynagrodzenia i uznaniowe świadczenia emerytalne w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 73 rozporządzenia nr 575/2013 (Polityki wynagrodzeń).
6. Polityka wynagrodzeń wszystkich pracowników banku:
 - 1) wspiera prawidłowe i skuteczne zarządzanie ryzykiem i nie zachęca do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zatwierdzony przez Radę Nadzorczą akceptowalny ogólny poziom ryzyka;
 - 2) wspiera realizację strategii zarządzania bankiem i strategii zarządzania ryzykiem oraz ogranicza konflikt interesów;
 - 3) jest neutralna pod względem płci.

Rozdział 3 – Struktura organizacyjna systemu zarządzania ryzykiem

§ 10

Zadaniem systemu zarządzania ryzykiem jest identyfikacja, pomiar lub szacowanie, kontrola oraz monitorowanie i raportowanie ryzyka występującego w działalności Banku, służące zapewnieniu prawidłowości procesu wyznaczania i realizacji szczegółowych celów prowadzonej przez Bank działalności.

§ 11

1. Organizacja systemu zarządzania ryzykiem jest oparta o podział zadań realizowany w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony (poziomach):
 - 1) **pierwsza linia obrony** (zarządzanie ryzykiem na pierwszym poziomie) - którą stanowi bieżące zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku zaliczane przez Bank do pierwszego poziomu (w tym jednostki biznesowe lub jednostki wsparcia, np. odpowiedzialne za rozliczanie transakcji). Jednostki i komórki pierwszej linii obrony stosują mechanizmy kontroli ryzyka oraz odpowiednie mechanizmy kontrolne pierwszej linii obrony, zapewniające skuteczność mechanizmów kontroli ryzyka i bieżące zapewnianie zgodności działania z obowiązującymi przepisami prawa, a także regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi;
 - 2) **druga linia obrony** (zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie) - którą stanowi zarządzanie ryzykiem przez pracowników Banku zatrudnionych na stanowiskach związanych z zarządzaniem ryzykiem lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, w tym Stanowisko ds. ryzyk oraz inne komórki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie (linii obrony). Komórki drugiej linii obrony są odpowiedzialne za niezależną: identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie ryzyka oraz raportowanie o ryzyku powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank (zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie), w tym za składanie propozycji koniecznych działań zmierzających do utrzymania ryzyka na poziomie nie przekraczającym apetytu na ryzyko.
 - 3) **trzecia linia obrony** - którą stanowi audyt wewnętrzny, realizowany przez SSOZ BPS.
2. Niezależność linii obrony polega na zachowaniu organizacyjnej niezależności i jednoznacznego podziału zadań i odpowiedzialności w następujących obszarach:
 - 1) działanie drugiej linii obrony w zakresie nadzoru nad bieżącym zarządzaniem ryzykiem polegające na stosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka drugiej linii obrony, także realizacji procesu zarządzania ryzykiem, jak również monitorowaniu przestrzegania mechanizmów zarządzania ryzykiem i mechanizmów kontrolnych na pierwszej linii obrony, jest niezależne od funkcjonowania pierwszej linii obrony;
 - 2) w ramach drugiej linii obrony zachowana jest niezależność między Stanowiskiem ds. ryzyk, a komórką zgodności, zapewniająca unikanie konfliktu interesów wynikającego z realizacji zadań objętych systemem kontroli wewnętrznej;
 - 3) działanie trzeciej linii obrony, polegające na stosowaniu i monitorowaniu mechanizmów kontrolnych, w tym w zakresie oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem, jest niezależne od pierwszej i drugiej linii obrony, przy czym kompetencje w przedmiotowym zakresie posiada jednostka zarządzająca Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

§ 12

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne Banku:

1) Organy:

- 1) Rada Nadzorcza, w tym Komitet Audytu;
- 2) Zarząd;

2) Druga linia obrony:

- 1) Stanowisko ds. ryzyk,
- 2) Stanowisko analiz kredytowych,
- 3) Stanowisko ds. monitoringu i zabezpieczeń,
- 4) Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności,
- 5) Stanowisko bezpieczeństwa informacji,
- 6) Stanowisko kadrowo-administracyjne,
- 7) IOD (Inspektor Ochrony Danych),

- 8) Koordynator AML,
 - 9) Komitet kredytowy,
- 3) Pierwsza linia obrony – pozostałe komórki i jednostki organizacyjne Banku, w postaci:
- 1) Główny Księgowy,
 - 2) Zastępca Głównego Księgowego,
 - 3) Stanowiska rachunkowości,
 - 4) Stanowisko obsługi informatycznej,
 - 5) Stanowiska obsługi kredytowej,
 - 6) Stanowiska obsługi klienta,
 - 7) Oddziały,
 - 8) Punkty kasowe,
- 4) Audyt wewnętrzny - realizowany przez System Ochrony Zrzeszenia BPS.

§ 13

Do podstawowych zadań poszczególnych uczestników systemu zarządzania ryzykiem należy:

- 1) **Rada Nadzorcza** - dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Rada Banku zatwierdza w Strategii zarządzania apetyt na ryzyko.
- 2) **Komitet Audytu** – monitoruje skuteczność systemów kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania ryzykiem.
- 3) **Zarząd Banku** - odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne – dokonania weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem obejmują pełny zakres działalności Banku w tym, w zakresie podziału kompetencji w Zarządzie:
 - **Prezes Zarządu** - nadzoruje zarządzanie ryzykiem na II linii obrony, w tym zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku. Prezes Zarządu nadzoruje bezpośrednio, zarządzanie ryzykiem przez komórki II linii obrony, w tym: Stanowisko ds. ryzyk oraz działalność Komitetu Kredytowego;
 - W zakresie swoich zadań związanych z nadzorem nad zarządzaniem ryzykiem, istotnym Prezes Zarządu odpowiada za funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem w obrębie całego Banku, w tym za funkcjonowanie systemu informacji zarządczej w zakresie ryzyka w całym Banku oraz systemu anonimowego zgłaszania naruszeń prawa i standardów etycznych;
 - **Wiceprezes Zarządu ds. finansowo-księgowych** – pełni nadzór nad podległymi komórkami organizacyjnymi stanowiącymi obszar generujący ryzyko (zarządzającymi operacyjnie ryzykiem na pierwszej linii obrony);
 - **Wiceprezes Zarządu ds. handlowych** - pełni nadzór nad podległymi jednostkami i komórkami organizacyjnymi stanowiącymi obszar generujący ryzyko (zarządzającymi operacyjnie ryzykiem na pierwszej linii obrony);
- 4) **Komitet Kredytowy** - uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych oraz ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa Regulamin działania Komitetu Kredytowego.
- 5) **Komórki drugiej linii obrony** – wymienione w § 12 pkt. 2 - pełnią zadania związane z organizacją oraz nadzorem nad zarządzaniem ryzykiem (niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem), w tym:
 - **Stanowisko ds. ryzyk** – jest niezależna (ale nie odizolowana) od jednostek biznesowych i jednostek wsparcia, w których kontroluje ryzyko, usytuowanych na pierwszym poziomie. Współdziała z jednostkami biznesowymi i jednostkami wsparcia, tak aby przyczyniać się do osiągnięcia celu, jakim jest zapewnienie, iż pracownicy Banku - stosownie do ich zakresu obowiązków - są odpowiedzialni za zarządzanie ryzykiem.W zakresie realizacji swoich zadań **Stanowisko ds. ryzyk**:

- a) aktywnie uczestniczy w opracowaniu strategii zarządzania ryzykiem oraz określaniu apetytu na ryzyko;
 - b) uczestniczy w weryfikacji efektywności obowiązujących procesów zarządzania ryzykiem;
 - c) dokonuje oceny strategii zarządzania ryzykiem, w tym celów do realizacji zaproponowanych lub opiniowanych przez jednostki biznesowe oraz przedstawia opinię radzie Nadzorczej i Zarządowi Banku, przed zatwierdzeniem strategii zarządzania ryzykiem;
 - d) współdzieli odpowiedzialność za wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem ze wszystkimi jednostkami biznesowymi Banku. Podczas, gdy jednostki biznesowe powinny przestrzegać stosownych mechanizmów kontroli ryzyka, w tym zwłaszcza limitów ryzyka. Jest odpowiedzialny za zapewnienie zgodności tych mechanizmów kontroli ryzyka z apetytem na ryzyko oraz za monitorowanie, czy Bank nie podejmuje nadmiernego ryzyka;
 - e) zapewnia identyfikację wszystkich najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest Bank, oraz prawidłowe zarządzanie nimi przez jednostki biznesowe i wsparcia w Banku monitoruje realizację wyznaczonych celów i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawia i monitoruje pozycję Banku w zakresie ryzyka, bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego;
 - f) aktywnie uczestniczy w ustaleniu limitów ograniczających ryzyko, zatwierdzanych przez Zarząd;
 - g) gromadzi, przetwarza, dokonuje pomiaru i raportowanie odpowiednim organom i komórkom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka;
 - h) opracowuje projekty regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem oraz zarządzania kapitałowego oraz szacowania wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka;
 - i) uczestniczy w zarządzaniu ryzykiem związanym z planowanymi istotnymi zmianami lub wyjątkowymi transakcjami (w tym transakcjami łączeń i podziałów oraz nabycia w podmiocie udziału uznanego przez bank za znaczny). W szczególności, Zapewnia przegląd transakcji ze stronami powiązanymi oraz identyfikację i odpowiednią ocenę rzeczywistego lub potencjalnego ryzyka, jakie stwarzają one dla Banku;
 - j) umożliwia Bankowi ocenę ryzyka z uwzględnieniem odpowiedniego zakresu scenariuszy oraz opierając się na dostatecznie ostrożnych założeniach dotyczących powiązań i zależności między rodzajami ryzyka;
 - k) Ma zagwarantowaną możliwość kontaktu z Zarządem oraz z Radą Nadzorczą i Komitetem Audytu, w celu omawiania najważniejszych zagadnień, w tym powiadamiania o potencjalnych niezgodnościach z przyjętą w Banku strategią zarządzania bankiem, strategią zarządzania ryzykiem, przyjętym apetytem na ryzyko oraz innymi politykami zatwierdzonymi przez Zarząd banku;
- **Stanowiska analiz kredytowych** – uczestniczy w procesach zarządzania ryzykiem kredytowym na drugiej linii obrony, w tym procesach akceptacji ryzyka na drugiej linii obrony;
 - **Stanowisko ds. monitoringu i zabezpieczeń** - uczestniczy w procesach zarządzania ryzykiem kredytowym na drugiej linii obrony,
 - **Pozostałe komórki i funkcje II linii obrony** – m.in. **Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności, Stanowisko bezpieczeństwa informacji, Koordynator AML, Inspektor Ochrony Danych** uczestniczą w procesach II linii obrony zgodnie ze swoimi zakresami zadań.
- 6) **Pozostałe komórki i jednostki organizacyjne Banku** (pierwsza linia obrony) - mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń – w zależności od zadań w ramach I poziomu.
- 7) **Audyt wewnętrzny** (III linia obrony) – realizowany przez SSOZ BPS, ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Audyt dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania, w tym ocenia zgodność działań wszystkich jednostek i komórek oraz zgodności realizowanych procesów z regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa.

Rozdział 4 - Organizacja procesu zarządzania ryzykiem

§ 14

1. W celu zapewnienia skutecznego i ostrożnego zarządzania Bankiem Zarząd:
 - 1) opracowuje i wdraża odpowiedni system zarządzania ryzykiem, obejmujący strukturę organizacyjną, narzędzia wspomagające zarządzanie ryzykiem, system informacji zarządczej, a także odpowiednie zarządzanie kadrami,
 - 2) kształtuje i dba o odpowiednią kulturę organizacyjną zorientowaną na efektywne zarządzanie ryzykiem,
 - 3) opracowuje i wdraża formalnie przyjęty proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka.
2. Ogólne zasady i mechanizmy tworzące system zarządzania ryzykiem są opracowywane i uchwalane przez Zarząd w formie polityk.
3. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, w tym ocenia efektywność realizacji polityk, o których mowa w ust. 2.
4. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem powinny obejmować pełny zakres działalności Banku.
5. Bank wprowadza odrębne polityki i instrukcje/procedury dotyczące zarządzania rodzajami ryzyka uznanymi za ryzyko istotne, natomiast zasady zarządzania innymi rodzajami ryzyka (ryzyko nieistotne) są objęte regulacjami wewnętrznymi w zakresie zarządzania ryzykiem istotnym.
6. W zasadnych przypadkach, np. z uwagi na wymagania wynikające z przepisów prawnych lub nadzorczych przyjmowane są odrębne polityki lub inne wymagane regulacje wewnętrzne.
7. Dotyczy to w szczególności:
 - 1) ryzyka (utraty) reputacji,
 - 2) ryzyka ICT (Polityka bezpieczeństwa informacji),
 - 3) ryzyka braku zgodności.

§ 15

1. Struktura organizacyjna Banku powinna umożliwiać skuteczne zarządzanie i kontrolę ryzyka, zarówno na poziomie komórek odpowiedzialnych za proces zarządzania ryzykiem, jak i na szczeblu organów Banku, a także jednostek biznesowych i ich wsparcia.
2. Bank zapewnia taką organizację wewnętrzną, aby jednoznacznie dokonać podziału zadań na czynności sprzedaży, akceptacji ryzyka, kontroli i monitorowania ryzyka.
3. Bank wyodrębnia procesy uznane za kluczowe w oparciu o strategię zarządzania bankiem, model biznesowy banku, wpływ danego procesu na wynik finansowy i adekwatność kapitałową banku, strategię zarządzania ryzykiem oraz apetyt na ryzyko.
4. Zmiany dokonywane w strukturze organizacyjnej Banku powinny być uzasadnione i dobrze zaplanowane, z uwzględnieniem konieczności dokonania przeglądu obowiązujących regulacji wewnętrznych i procedur w celu zapewnienia spójności wprowadzanych zmian z funkcjonującymi rozwiązaniami w zakresie zarządzania ryzykiem.
5. Zarząd i pracownicy znają zakresy zadań poszczególnych komórek i jednostek związane z zarządzaniem ryzykiem, znają również zasady zarządzania ryzykiem i stosują je w codziennej pracy.
6. Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pracownikami i/lub jednostkami organizacyjnymi lub konfliktom personalnym pomiędzy pracownikami.
7. Członkowie Zarządu uwzględniając charakter, skalę i złożoność prowadzonej przez Bank działalności nie powinni łączyć odpowiedzialności za nadzór nad zarządzaniem danym ryzykiem z odpowiedzialnością za obszar działalności generujący (stwarzający) to ryzyko.
8. Prezes Zarządu Banku nie może nadzorować obszaru działalności banku stwarzającego ryzyko istotne w działalności Banku.

§ 16

1. Bank wdraża i rozwija systemy informatyczne wspomagające proces zarządzania ryzykiem, a także inne narzędzia informatyczne powiązane z zarządzaniem ryzykiem.
2. Funkcjonalność systemów wspomaga realizację elementów procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym wymienionych w niniejszej Strategii.

§ 17

1. Bank wdraża i utrzymuje system informacji zarządczej zapewniający otrzymywanie przez Radę Nadzorczą, Zarząd, a także odpowiednie komórki i jednostki organizacyjne aktualnej informacji o ryzyku zidentyfikowanym w obecnej lub przyszłej działalności Banku, charakterze, skali i złożoności ryzyka oraz działaniach podejmowanych w ramach zarządzania tym ryzykiem.
2. Systemem raportowania w ramach sprawozdawczości zarządczej objęte są co najmniej rodzaje ryzyka uznane za istotne.
3. Odpowiednie informacje zarządcze powinien również uzyskiwać Komitet Audytu, w zakresie i z częstotliwością umożliwiającą skuteczne wykonywanie działań wynikających z zadań Komitetu Audytu w systemie zarządzania ryzykiem.

§ 18

1. Bank w ramach zarządzania ryzykiem wdraża i realizuje procesy zarządzania zasobami ludzkimi.
2. Procesy zarządzania zasobami ludzkimi realizowane są zgodnie z odpowiednimi regulacjami wewnętrznymi (Polityka kadrowa, Polityka wynagrodzeń).

§ 19

Kierownictwo wszystkich szczebli jest odpowiedzialne odpowiednio do swoich kompetencji i zadań za budowę kultury organizacyjnej nastawionej na zapobieganie wzrostowi zagrożeń ryzyka.

§ 20

1. Proces zarządzania ryzykiem w Banku obejmuje następujące działania:
 - 1) **identyfikacja ryzyka** – polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł zagrożeń związanych z ryzykiem oraz oszacowaniu wielkości potencjalnego wpływu danego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, a także sporządza się prognozy i plany uwzględniające przewidywany poziom ryzyka;
 - 2) **pomiar ryzyka** – pomiar ryzyka obejmuje definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz dokonania kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar;
 - 3) **ocena/szacowanie ryzyka** - polega na określeniu siły wpływu lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem, w ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka,
 - 4) **monitorowanie ryzyka** – polega na monitorowaniu odchyłań realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń). Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności,
 - 5) **raportowanie ryzyka** – polegające na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców,
 - 6) **stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko** - zidentyfikowany, zmierzony lub oszacowany poziom ryzyka - polega w szczególności na przyjmowaniu regulacji wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem.

Rozdział 5 - Kryteria uznawania poszczególnych rodzajów ryzyka za istotne

§ 21

1. Bank identyfikuje istotność ryzyka metodą osądu eksperckiego na podstawie:
 - 1) kryteriów ilościowych – tzn. oceny wielkości ryzyka mierzonej wymogami kapitałowymi, w tym wymogami na kapitał wewnętrzny, a także
 - 2) kryteriów jakościowych, biorąc pod uwagę możliwość wzrostu ryzyka.
2. Bank dokonuje oceny istotności poprzez zastosowanie do danego rodzaju ryzyka kryteriów:
 - 1) ryzyka trwale istotne – rodzaje ryzyka, które ze względu na charakter działalności Banku są i będą w przyszłości istotne. Istotność ryzyka wynika z możliwości wystąpienia znacznych strat powodowanych ekspozycją na ryzyko, wynikającą ze skali działalności Banku w zakresie usług depozytowych,

kredytowych, rozliczeniowych, a także zagrożenia ryzyka operacyjnego związanego z tą działalnością. Ryzyka trwale istotne to ryzyka, objęte rachunkiem regulacyjnego wymogu kapitałowego, z uwzględnieniem wymogów wynikających z Rozp. UE nr 575/2013 w zakresie art. 92 (całkowity współczynnik kapitałowy).

- 2) ryzyka wymagające ilościowej lub jakościowej oceny istotności – dotyczy to ryzyka nie objętego kryterium trwałej istotności wymienionym w pkt.1 – są to pozostałe rodzaje ryzyka, w celu określenia istotności stosowane są zasady ujęte w § 23.

§ 22

Bank uznaje za trwale istotne następujące rodzaje ryzyka:

- 1) kredytowe,
- 2) koncentracji,
- 3) operacyjne,
- 4) stopy procentowej w portfelu bankowym,
- 5) płynności i finansowania,
- 6) kapitałowe,
- 7) biznesowe.

§ 23

1. Bank dokonuje ponadto identyfikacji istotności innych rodzajów ryzyka towarzyszącego jego działalności, jest to dokonywane w ramach procesu o charakterze ciągłym. W przypadku zidentyfikowanego nowego rodzaju ryzyka Bank, przyjmuje procedury wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego dla danego ryzyka w ramach *Instrukcji zarządzania ryzykiem kapitałowym w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Węgrowie*.
2. W celu ustalenia istotności ryzyka stosowane jest następujące podejście:
 - 1) przeprowadzana jest analiza danych historycznych z okresu co najmniej ostatnich 3 lat przed dokonaniem oceny istotności ryzyka;
 - 2) pomiar w każdym roku dokonywany jest na koniec roku kalendarzowego,
 - 3) dla każdego rodzaju ryzyka ocenia się metodą ekspercką zagrożenie z powodu możliwego wzrostu poziomu ryzyka lub wyższej materializacji strat w kolejnym roku, w przypadku stwierdzenia wysokiego wzrostu ryzyka uznaje się dane ryzyko za istotne;
 - 4) brak spełnienia kryteriów istotności ryzyka w okresie ostatnich trzech lat, przy jednoczesnym braku stwierdzenia zagrożenia wzrostu poziomu ryzyka w kolejnym roku stanowi przesłankę do stwierdzenia, że ryzyko jest nieistotne.
3. W przypadku, gdy Bank zidentyfikuje nowy rodzaj ryzyka dokonuje analizy jego istotności. Z zastrzeżeniem ust. 4 lub ust. 5 ryzyko uznaje się za istotne w przypadku spełnienia przynajmniej jednego z poniższych warunków:
 - 1) w czterech kolejnych kwartałach Bank wyznaczył wewnętrznych wymóg kapitałowy dla danego ryzyka;
 - 2) w czterech kolejnych kwartałach dane ryzyko uznano za wysokie w kontekście przeprowadzanych testów warunków skrajnych (jeśli Bank przeprowadza takie testy dla danego ryzyka, nie dotyczy to ryzyk uznanych za trudnomierzalne),
 - 3) prognozuje się wzrost poziomu ryzyka lub wyższej materializacji strat w kolejnym roku.
4. W wyniku odrębnej analizy pisemnej Bank może również uznać ryzyko za istotne w oparciu o inne niż wymienione powyżej, merytorycznie uzasadnione kryteria.
5. W przypadku gdy Bank uzna dane ryzyko za istotne wdraża pisemnej procedury, które winny obejmować w szczególności zasady polityki oraz instrukcje zarządzania danym ryzykiem. Przedmiotowe instrukcje mogą być implementowane w ramach istniejących rozwiązań regulacyjnych (tj. w ramach istniejących instrukcji).

§ 24

W sytuacji, kiedy wystąpią w Banku lub jego otoczeniu okoliczności, na podstawie których ryzyko powinno być na bieżąco monitorowane (znaczący wzrost ryzyka w obserwacjach minimum z 4 ostatnich kwartałów), wówczas Zarząd może podjąć decyzję o uznaniu ryzyka za istotne bez względu na dokonaną wcześniej ocenę.

Rozdział 6 - Cele strategii, skłonność do podejmowania ryzyka

§ 25

1. Cele strategii dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka, a także maksymalna skłonność do podejmowania ryzyka wyrażana limitami strategicznymi i działania jakie są podejmowane w celu jej utrzymania, a także limity strategiczne zawarte są w **Załączniku nr 2**.
2. W celu utrzymania tolerancji na ryzyko, na poziomie ograniczanym wskaźnikami skłonności do podejmowania ryzyka, Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.

Rozdział 7 - Zasady funkcjonowania systemu limitów

§ 26

1. Limity wewnętrzne uwzględniają specyfikę i skalę prowadzonej przez Bank działalności, częstotliwość występowania sytuacji obciążonych ryzykiem są mierzalne, możliwe do raportowania oraz bazują na założeniach uwzględniających podejście perspektywiczne. W przypadku ryzyka trudnomierzalnego mogą być przyjmowane limity o charakterze jakościowym, nie mające postaci wskaźników ilościowych.
2. Wysokości limitów wewnętrznych ustalane są na podstawie analiz i sporządzane w formie pisemnej.
3. Dla każdego istotnego ryzyka jest ustanawiany strategiczny limit na poziomie Banku. W przypadku pozostałych zidentyfikowanych ryzyk ewentualna decyzja o nieustanowieniu limitu jest dokumentowana i odpowiednio uzasadniona. W przypadku ryzyk trudno mierzalnych limity ryzyka są wyrażane za pomocą miar jakościowych.
4. Poziom limitów, o których mowa w ust. 1, jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka (ogólnej skłonności do podejmowania ryzyka) Banku.
5. Bank, z zachowaniem limitów określonych w ustawie Prawo bankowe, ustala i weryfikuje wewnętrzne limity według kryteriów uwzględniających specyfikę danego rodzaju ryzyka.
6. Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka oraz ich wysokość zatwierdza Zarząd Banku. W przypadku strategicznych limitów decyzja Zarządu jest przekazywana Radzie Nadzorczej, odbywa się to w treści niniejszej Strategii.
7. Obowiązujące w Banku limity powinny ograniczać zagrożenie nieoczekiwanego wzrostu ekspozycji banku na ryzyko w wyniku zmian warunków rynkowych i efektywnie zapobiegać podejmowaniu nadmiernego ryzyka. Poziomy limitów powinny być ustalane, w miarę możliwości, z uwzględnieniem interakcji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka / liniami biznesowymi i łącznego wpływu tych interakcji na ekspozycję na ryzyko i wyniki banku.
8. Bank przyjmuje limity dopuszczalnej wartości wskaźników w poszczególnych obszarach ryzyka. Do najważniejszych spośród nich należą m.in. limity maksymalnej dopuszczalnej wartości wskaźnika Dtl/DStl, LtV oraz limity strategiczne, które zawarto w **Załączniku nr 2**.

§ 27

1. Przekraczanie przyjętych limitów wewnętrznych nie jest dozwolone, nie dotyczy to sytuacji osiągnięcia lub przekraczania przez wskaźnik objęty limitem poziomu ostrzegawczego.
2. Przekroczenia limitów wewnętrznych są monitorowane i poddawane szczegółowej analizie.
3. W przypadku przekroczenia obowiązujących limitów sporządzana jest stosowna analiza, której celem jest określenie stopnia przekroczenia limitów, opis sytuacji która spowodowała to przekroczenie oraz sposobu postępowania w celu wyeliminowania przekroczenia oraz zapobiegania przekroczeniom limitu w przyszłości.
4. W przypadku przekroczenia strategicznego limitu, Zarząd niezwłocznie informuje o tym Radę Nadzorczą wraz z informacją o podjętych lub planowanych działaniach naprawczych.

§ 28

1. Monitorowanie ryzyka stanowi część bieżącego procesu zarządzania ryzykiem i sprawozdawania o ryzyku w działalności Banku.
2. Raportowanie monitorowanej wielkości ryzyka Bank określają odpowiednie regulacje wewnętrzne dotyczące systemu sprawozdawczości zarządczej.

Rozdział 8 – Wdrażanie lub modyfikacja produktów

§ 29

1. Przed wprowadzeniem nowego produktu Bank przeprowadza proces przygotowawczy, obejmujący w szczególności:
 - 1) ocenę zgodności produktu ze strategią Banku i strategią zarządzania ryzykiem,
 - 2) identyfikację istotnych rodzajów ryzyka,
 - 3) uwzględnienie produktu w stosowanych metodach pomiaru ryzyka,
 - 4) ustalenie limitów wewnętrznych,
 - 5) ustalenie zasad księgowania, raportowania oraz zatwierdzenia produktu przez Zarząd, pod warunkiem że wyniki oceny ryzyka wskazują na akceptowalny poziom ryzyka dla tego produktu oraz że wprowadzenie nowego produktu nie spowoduje naruszenia akceptowalnego poziomu ryzyka.
2. Szczegółowe zasady i procedury postępowania w tym zakresie są określone w odpowiednich, formalnie przyjętych regulacjach wewnętrznych Banku.

Rozdział 9 - Strategia kapitałowa

§ 30

1. Bank jest obowiązany utrzymywać sumę funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
 - 1) wartość wynikająca ze spełnienia wymogów w zakresie funduszy własnych, o których mowa w art. 92 rozporządzenia nr 575/2013;
 - 2) oszacowana przez bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny)
2. Bank utrzymuje ponadto fundusze własne inne niż objęte wymogiem ust.1 pkt. 1 w celu spełniania wymogu połączonego bufora w art. 55 ust.4 Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym oraz fundusze własne objęte wymogiem bufora wskaźnika dźwigni, o którym mowa w art. 92 ust. 1a rozporządzenia 575/2013.

§ 31

1. Bank zakłada utrzymywanie nieznaczącej skali działalności handlowej, biorąc pod uwagę poziom ryzyka związanego z tymi transakcjami.
2. Bank, dokonując inwestycji oraz obejmując instrumenty kapitałowe, kształtuje jednostkowe zaangażowania kapitałowe w instytucjach finansowych i bankach (akcje i udziały, zobowiązania podporządkowane, dopłaty na rzecz spółek prawa handlowego) tak, aby nie stanowiło ono więcej niż 10% funduszy własnych Banku oraz 10% funduszy własnych tych podmiotów. Nie dotyczy to zaangażowania w kapitały T1 Banku Zrzeszającego, z uwagi na uczestnictwo w Systemie Ochrony,

§ 32

1. Bank przyjmuje strategię bezpiecznego funkcjonowania opartą na utrzymywaniu rozmiarów działalności obciążonych ryzykiem na poziomie adekwatnym do posiadanych funduszy własnych.
2. Bank podejmuje ryzyko na poziomie zapewniającym utrzymanie łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) na poziomie nie niższym niż 15%, współczynnika kapitału Tier 1 (T1) i kapitału podstawowego Tier 1 (CET 1) 12%, jest to poziom spełniający z odpowiednim marginesem bezpieczeństwa wymogi regulacyjne i rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego.
3. W przypadku zagrożenia spadku któregokolwiek ze współczynników kapitałowych poniżej wartości przewidzianych w ust. 2 Zarząd Banku zobligowany jest do wdrożenia planów awaryjnych mających na celu zahamowanie spadku współczynników kapitałowych, a w szczególności:
 - 1) ograniczenia stopnia narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka - szczegółowe procedury z tym związane określone są w regulaminach (procedurach) dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka Bankowego,
 - 2) zwiększenia funduszy własnych.

4. W przypadku naruszenia limitów określonych w ust. 2 **Stanowisko ds. ryzyk** sporządza dla Zarządu Banku szczegółową analizę kalkulacji współczynników kapitałowych wraz z propozycją działań ograniczających poziom poszczególnych rodzajów ryzyka.
5. Bank będzie zwiększał poziom funduszy własnych poprzez coroczne odpisy z zysku na fundusz zasobowy.

Rozdział 10 – Proces wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego

§ 33

Proces szacowania kapitału wewnętrznego stanowi integralną część systemu zarządzania Bankiem oraz podejmowania decyzji o charakterze zarządczym, z uwzględnieniem strategii Banku.

§ 34

1. W ramach procesu wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego, Bank dąży do oszacowania, czy posiadany kapitał jest odpowiedni do skali ponoszonego ryzyka, dokonując na bieżąco identyfikacji i oceny ponoszonego ryzyka.
2. Celem procesu szacowania kapitału wewnętrznego jest ustalenie wielkości kapitału wewnętrznego, niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, z uwzględnieniem przewidywanego poziomu ryzyka.
3. Proces szacowania kapitału wewnętrznego opiera się na rzetelnych wynikach oceny ryzyka.
4. Ocena adekwatności kapitałowej uwzględnia czynniki ilościowe (wyniki metod szacowania kapitału) i jakościowe, w szczególności w zakresie danych wejściowych i wyników stosowanych metod.
5. Rezultatem procesu szacowania kapitału wewnętrznego jest ustalenie całkowitego wymaganego poziomu kapitału na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka i jego jakościowa ocena.

§ 35

1. Proces szacowania kapitału wewnętrznego przez Bank, określony w *Instrukcji zarządzania ryzykiem kapitałowym w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Węgrowie*, obejmuje w szczególności:
 - 1) kryteria uznawania poszczególnych rodzajów ryzyka za istotne;
 - 2) proces ustalania kapitału wewnętrznego w zależności od poziomu ryzyka w Banku;
 - 3) mechanizmy kontroli ryzyka w obszarze szacowania kapitału wewnętrznego i utrzymywania poziomu funduszy własnych na poziomie nie niższym niż oszacowany kapitał wewnętrzny Banku.
2. Proces szacowania kapitału wewnętrznego jest dostosowany do wielkości i profilu ryzyka w Banku.

Rozdział 11 – Podstawowe zasady dokonywania testów warunków skrajnych

§ 36

1. W zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku szczególny nacisk położony jest na wyjaśnienie przyczyn występowania zdarzeń generujących ryzyko oraz oszacowanie ich wpływu na efektywność działania Banku, wypłacalność, płynność oraz adekwatność kapitałową. W tym celu Bank wykorzystuje techniki testowania warunków skrajnych.
2. Bank projektując i stosując testy warunków skrajnych uwzględnia zasadę proporcjonalności, adekwatnie do swojej skali działalności, a także struktury i poziomu ryzyka obciążającego Bank.
3. Uwarunkowania jakie Bank uwzględnia projektując testy warunków skrajnych obejmują następujące cechy Banku i jego działalności:
 - 1) prosta struktura organizacyjna i niska złożoność działalności,
 - 2) jest małą i niezłożoną instytucją wg przepisów Rozp. 575/2023,
 - 3) nie działa w grupie kapitałowej, nie posiada podmiotów zależnych,
 - 4) działa tylko na terytorium kraju, na skalę regionalną;
 - 5) nie jest instytucją notowaną na rynku kapitałowym,
 - 6) oferuje proste, podstawowe produkty bankowe, nie oferuje produktów kredytowych obciążonych ryzykiem walutowym,
 - 7) działalność inwestycyjna Banku obejmuje bezpieczne instrumenty,
 - 8) nie występuje istotny portfel handlowy.

4. Rada Nadzorcza Banku zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych, które przebiegają wg następujących założeń:
 - 1) dokonuje się określenia czynników wewnętrznych i zewnętrznych wystąpienia sytuacji skrajnej z uwzględnieniem skali działania, charakteru ryzyka ponoszonego przez Bank, otoczenia gospodarczego, otoczenia regulacyjnego, czynników demograficznych i innych, adekwatnych do rodzaju ryzyka oraz zakresu testu;
 - 2) sporządza się założenia testów warunków skrajnych w oparciu o dane historyczne oraz planowaną skalę i rodzaje działalności;
 - 3) dokonuje się określenia metod oceny wrażliwości na wystąpienie sytuacji skrajnej w stosunku do wskaźników ogólnego poziomu ryzyka, wyniku finansowego, płynności oraz adekwatności kapitałowej, zależnie od rodzaju ryzyka oraz zakresu testu;
 - 4) dokonuje się testów warunków skrajnych w oparciu o szczegółowe metodyki określone w procedurach zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową, albo też odrębnych politykach i procedurach dotyczących testów warunków skrajnych – zgodnie z programem testów warunków skrajnych,
 - 5) sporządza się opis wyników przeprowadzonych testów, opracowuje się propozycje działań w przypadku wykazania wysokiej wrażliwości Banku na wystąpienie sytuacji awaryjnej (skrajnej),
 - 6) następuje raportowanie informacji o wynikach przeprowadzonych testów warunków skrajnych wraz z analizami ryzyka i/lub adekwatności kapitałowej, zgodnie z procedurami szczegółowymi,
 - 7) w razie potrzeby następuje podjęcie decyzji przez Zarząd o potrzebie dokonania odpowiednich planów awaryjnych, a także ewentualnym podjęciu innych działań doskonalących lub awaryjnych;
 - 8) raportowanie wyników testów warunków skrajnych Radzie Nadzorczej, zgodnie z planem pracy Rady i przyjętym systemem sprawozdawczości zarządczej.
5. Stosowanie technik testowania warunków skrajnych pozwala na ograniczenie ryzyka zmian warunków makroekonomicznych, w tym wynikających z czynników geopolitycznych w działalności Banku. W Banku testom warunków skrajnych poddawane są takie czynniki ryzyka jak:
 - 1) szokowa zmiana rynkowych stóp procentowych,
 - 2) zmiany rynkowych cen nieruchomości,
 - 3) wycofywanie depozytów,
 - 4) wzrost kredytów zagrożonych, wywołany pogorszeniem koniunktury na rynku, wzrostem bezrobocia, zmianami w otoczeniu gospodarczym czy legislacyjnym,
 - 5) inne zmiany w otoczeniu Banku, koniunkturalne, społeczno-gospodarcze mogące mieć wpływ na ryzyko Banku – ryzyko biznesowe.
6. Założenia ilościowe i jakościowe testów warunków skrajnych podlegają przeglądowi zarządczemu i ocenie eksperckiej w ramach przeglądu regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz adekwatnością kapitałową.
7. Założenia testów warunków skrajnych podlegają przeglądom co najmniej raz w roku, a także w sytuacji istotnych zmian warunków rynkowych lub biznesowych, aby zapewnić odpowiednią specyfikację i stopień dotkliwości. Przeglądy uwzględniają zmiany warunków rynkowych, charakteru, skali i złożoności działalności oraz profilu ryzyka banku, a także faktyczne doświadczenia w zakresie radzenia sobie w sytuacjach skrajnych.

Rozdział 12 - System kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykiem

§ 37

1. System kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykiem obejmuje:
 - 1) mechanizmy kontroli, w tym:
 - a) ustalone limity ryzyka,
 - b) jasno zdefiniowaną podległość służbową,
 - c) zakres uprawnień i odpowiedzialności,
 - d) właściwe rozdzielenie obowiązków i uprawnień decyzyjnych;
 - 2) proces identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka,
 - 3) polityki, strategie, instrukcje i metodologie pozwalające na realizację zamierzonych celów,
 - 4) systemy informacji zarządczej i nadzorczej,

- 5) proces okresowego przeglądu i oceny zgodności działania komórek i jednostek organizacyjnych Banku z zasadami polityki i procedurami,
- 6) zasady związane z wyznaczaniem kapitału wewnętrznego.
2. W ramach systemu kontroli wewnętrznej dokonuje się niezależnej oceny:
 - 1) wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego,
 - 2) zarządzania kapitałowego,
 - 3) planowania kapitałowego.
3. Ocena procesu zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje co najmniej:
 - 1) okresowy przegląd zasad i mechanizmów kontroli wewnętrznej,
 - 2) ocenę limitów i mechanizmów kontroli,
 - 3) ocenę dostosowania wielkości kapitału do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku.

§ 38

Każdy pracownik Banku ma obowiązek dokonywania bieżącej kontroli ryzyka na zajmowanym stanowisku pracy, zgodnie z nadanymi obowiązkami.

Kierownicy jednostek organizacyjnych mają obowiązek przeprowadzania kontroli przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka przez podległych pracowników.

Rozdział 13 Strategia w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu

§ 39

1. Rada Nadzorcza odpowiada za nadzorowanie i monitorowanie wdrażania ram zarządzania wewnętrznego i kontroli wewnętrznej, w celu zapewnienia zgodności z obowiązującymi wymogami w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (dalej „AML/CFT”), w tym m.in.
 - 1) nadzoruje i monitoruje adekwatność i skuteczność realizacji procedur przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu uwzględniając specyfikę rodzajów ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu występującego Banku oraz powodować podjęcie działań i środków naprawczych adekwatnych do zidentyfikowanych nieprawidłowości;
 - 2) dokonuje regularnych przeglądów sprawozdań z działalności Koordynatora AML oraz co najmniej raz w roku oceniać skuteczność działalności w zakresie AML/CFT,
 - 3) zapewnia, aby członek Zarządu odpowiedzialny za proces AML/CFT posiadał wiedzę, umiejętności i doświadczenie konieczne do zidentyfikowania i oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu specyficznego dla Banku oraz zarządzania nim, a także otrzymywał informacje o decyzjach potencjalnie wpływających na ryzyka, na które jest narażony Bank;
 - 4) ma dostęp do stosownych danych i informacji oraz wykorzystuje je w celu skutecznej realizacji zadań z zakresu AML/CFT
 - 5) ma dostęp do sprawozdań Koordynatora AML, informacji o wynikach kontroli i korespondencji z uprawnionymi organami państwowymi oraz informacji o środkach nadzorczych i nałożonych karach.

§ 40

1. Zarząd odpowiada za zatwierdzenie Instrukcji w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu obowiązującej w Banku oraz za jej wdrożenie.
2. Członkowie Zarządu powinni posiadać dostateczną wiedzę na temat przepisów prawa i ram regulacyjnych oraz umiejętności i doświadczenie w obszarze ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu związanego ze specyfiką działalności Banku.
3. Zarząd zapewnia:
 - 1) wdrożenie odpowiedniej struktury organizacyjnej i operacyjnej, koniecznej dla zgodności procesu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu przyjętą przez Zarząd, w tym niezbędnych uprawnień i adekwatności zasobów ludzkich i technicznych przydzielonych Koordynatorowi AML;
 - 2) wdrożenie regulacji wewnętrznych, w tym procedur (zasad) AML/CFT;
 - 3) regularny przegląd sprawozdania z działalności Koordynatora AML;
 - 4) terminową i odpowiednią, okresową sprawozdawczość dla Zarządu i Rady Nadzorczej organów oraz właściwych organów państwowych;

- 5) przestrzeganie przepisów prawa oraz otrzymywanie stosownych sprawozdań od usługodawcy – w przypadku zlecania funkcji operacyjnych na zewnątrz w ramach outsourcingu.

§ 41

1. Bank posiada regulacje wewnętrzne związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, które całościowo składają się na Program PPP Banku. Obejmują one:
 - 1) Instrukcję przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu,
 - 2) procedurę zgłaszania przez pracowników naruszeń prawa, w tym rzeczywistych lub potencjalnych naruszeń przepisów w obszarze Programu PPP;
 - 3) regulacje w zakresie kontroli wewnętrznej oraz nadzoru zgodności działalności Banku z przepisami prawa, w tym przepisami o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.
2. Regulacje wewnętrzne podlegają okresowym przeglądom, aktualizacjom i zatwierdzane są przez Zarząd Banku.

§ 42

1. Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 1 marca 2018 roku o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej „Ustawa AML”) w Banku wyznacza się osoby odpowiedzialne za realizację Programu PPP:
 - 1) członka Zarządu odpowiedzialnego za wdrażanie obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
 - 2) Koordynatora AML odpowiedzialnego za zapewnienie zgodności działalności Banku oraz jego pracowników i innych osób wykonujących czynności na rzecz Banku z przepisami o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu oraz przekazywanie zawiadomień o podejrzeniu przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej (GIIF);
 - 3) pracowników odpowiedzialnych za wykonywanie obowiązków z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, m.in. odpowiedzialnych za analizę transakcji.
2. Wyznacza się osoby zastępujące członka Zarządu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 oraz Koordynatora AML.

§ 43

1. Bank dokonuje oceny ryzyka instytucji obowiązanej (dalej „ORIO”) – tzn. identyfikuje i ocenia ryzyko związane z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu odnoszące się do działalności Banku, z uwzględnieniem czynników ryzyka dotyczących klientów, państw lub obszarów geograficznych, produktów, usług, transakcji lub kanałów ich dostaw.
2. Bank sporządza ORIO nie rzadziej niż co 2 lata, a dokonuje częściej aktualizacji, m.in. w związku ze zmianami czynników ryzyka dotyczących klientów, państw lub obszarów geograficznych, produktów, usług, transakcji lub kanałów ich dostaw albo dokumentów, o których mowa w art. 27 ust. 2 Ustawy AML (Krajowa Ocena Ryzyka Prania Pieniędzy oraz Finansowania Terroryzmu, sprawozdanie Komisji Europejskiej, o którym mowa w art. 6 ust. 1-3 dyrektywy 2015/849) lub w każdym przypadku istotnie mogącym zmienić poziom ryzyka.
3. Ocena ryzyka powinna być przedstawiana Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej obowiązanej, jako dokument zawierający aktualne informacje o stopniu ekspozycji na ryzyko Banku, zidentyfikowanych zagrożeniach i lukach w procesie AML/CFT oraz planowanych działaniach w celu zarządzania ryzykiem rezydualnym.
4. Ocena ryzyka oraz jej aktualizacje powinny stanowić punkt wyjścia przy podejmowaniu strategicznych decyzji biznesowych na poziomie Zarządu dotyczących AML/CFT oraz do zdefiniowania apetytu na ryzyko AML/CFT określającego akceptowalny poziom ryzyka.
5. W przypadku, gdy:
 - poziom ryzyka Banku zostanie określony, jako wysoki,
 - poziom ryzyka odbiega od apetytu na ryzyko Banku,
 - planowane są działania na dużą skalę w celu skutecznego zarządzania ryzykiem rezydualnym,ocena ryzyka oraz jej aktualizacje będą zatwierdzane przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą.

§ 44

Szczegółowe zasady przeciwdziałania ryzyku prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, w tym stosowania środków bezpieczeństwa finansowego oraz zapobiegania naruszaniu sankcji, adekwatne do ORIO zawarte są w Instrukcji przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

§45

1. Problematyka związana z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, z uwzględnieniem elementów o ochronie danych osobowych, jest przedmiotem systematycznych szkoleń organizowanych dla pracowników Banku.
2. Bank opisał w specjalnej procedurze i wdrożył zasady anonimowego zgłaszania przez pracowników przypadków naruszeń prawa, w tym również rzeczywistych lub potencjalnych naruszeń przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.
3. Realizacja w Banku procedury przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu podlega kontroli wewnętrznej oraz kontroli audytu wewnętrznego.

Rozdział 14⁻ Postanowienia końcowe

§ 46

1. Niniejsza strategia zarządzania ryzykiem wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązywania od 01.03.2025 r.
2. Niniejsza Strategia zarządzania ryzykiem oraz określony w niej apetyt na ryzyko powinny być zakomunikowane wszystkim pracownikom Banku (oświadczenia według wzoru stanowiącego Załącznik nr 3).
3. Niniejsza Strategia podlega corocznej weryfikacji podczas przeglądu zarządczego.